

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. sz. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középuteza, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasáboz garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyitási díj: az első sor után 20 kr. előleg befizetéséhez szükséges czimzandók.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délbén.

Előfizetési ár:

egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” october—decemberi folyamára.

Előfizetési ár:

Félévre 6 forint o. ért.

Évnegyedre 3 " " "

Egy hóra 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középuteza Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Mint hogy a lapunk mellékletében közreadott törvényjavaslat a polgári pörrendtartásról, a jövő évnegyed alatt kerül országgyűlési tárgyalás alá; kiadónkkal akképp intézkedtünk, hogy évnegyedes új előfizetők ezen munkálatot szintén megkapassák. Szíveskedjenek ehhez képest t. új előfizetők lapunk kiadó-hivatalánál megtenni megrendelésüket.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

Kolozsvár, sept. 25. 1867.

(D.) Egy nagy tény van Európában, melynek megítélésében a civilisált népek kormányának és ellenzéke egyetért, s ez azon politika, melyet a monarchiában Deák Ferencz inaugurált.

Azok, a kik Ausztria s Magyarország romlására s feloszlására törekednek, részint megdöbbenve néztek a monarchia új megerősödésére, részint a további romlás előkészítése végett bujtogatásokat kezdtek azon néptöredékek között, a kik részint a szláv törzshez, részint az orosz cázári pápaság befolyására fogékonyak képzelt görög hitfelekezethez tartoztak; de épp ez állítá monarchiánk megerősödését előtérbe, egész Európa bizalmatlansággal s ellenszenvvel viseltetik az északi barbar hatalom betolakodása ellen, s mindazon népek, melyek az orosz despotizmusra támaszkodnak, az európai szabad nemzetek rokonszenvét játszkál el.

Egyfelől a porosz, másfelől az orosz túlhatalmasodása ellen, az európai közvélemény előtt előtérbe állott Ausztria s Magyarország kölcsönös és egymás általi megerősödésének szüksége, ezért pártolással fogadta ugy a sajtó, mint a diplomácia a Deák pártja által követett politikát. A magyar emigratio belátta ezen általános hangulatot, s felhagyva bujdosásával hazájába visszatért, szintén csak az emigratio feje nem tért még vissza; de ő az 1849-diki debreczeni döntő nyilatkozata által egy oly programot képvisel, a mely Magyarország függetlenségét a dinasztia trónvesztésében kereste, s minthogy ő saját politikájához következtelen nem lehet, azt a mit 1849-ben kimondott, visszavonni nagy önmegtagadásába kerülhetne, s természetes, hogy a dinastiával kibékült pártok közt vezérszerepet nem vihet.

A mint már említettük, Rákóczi bujdosó társai is visszatértek hazájukba a szathmári béke után, de vezérok künmaradt, mert ő oly politikát képviselt, mely a dinasztia uralkodásával incompatibilis volt.

Fennmaradt ő is, mint Kossuth fennmaradand a nemzet jó emlékeztében s meleg szeretetében, s fennmarad a könnyen fordulható történelem fenyegető alakjának, mint egy Mazzini, ki iránt annyi olasz szív buzog, s kinek hisztóriai jelleme s iránya intő jel képp szolgál az olasz kormány előtt, hogy az alkotmányos és szabadelvű irányról le ne térjen, mely által egyedül állhat ellent egy szélsőbb törekvő elharapozásának.

Igy fogta fel helyzetünket az európai sajtó is, a mely méltánnyal szól Deák politikájáról, s mely a magyar szélső ellenzék hatalmas manifestációjának pártjára még sehol sem kele. E politika még csak az izgékonny magyar vérben tett annyi hódítást, hogy egy pár municipium vére fölpezdült; de ha ezeknek bizalmi iratát olvassuk is, úgy találjuk, hogy ők szintén az alkotmány keretén belül maradnak, kimondják, hogy azon törvényt, mit a többség hozott — habár nem elégit ki — tisztelni fogják, míg új törvény által nem fog változáson menni át.

De épp e törvény volt az, a mely Magyarország és a dinasztia kibékülését lehetőséggé tette; s épp e törvény volt az, a mely Magyarország és a magyar nemzet nevét egyszerre az európai diplomatiái kombinációk színvonalára emelte; e törvény, melyet a magyar szélső pártok kicsinyelni s kigúnyolni kívántak és kívánnak, tette nyomatékossá Magyarországot az európai egyensúly érdekében; e törvény az, mely ellen hazánk határain túl a szláv és orosz propagandistákön kívül más senki sem nyilatkozott, sőt pártolólág szólottak mellette az angol, francia, olasz, sőt a porosz pártoknak jelentékenyebb közegei is.

A mit Európa helyesnek ítélt, azt Bukarest pár fagyűlölő lapja s egy pár municipium nyomatékosságából ki nem forgathatják.

Ezen kibékülés új korszakát veté meg a közös birodalomnak. Európa legnagyobb politikusa s uralkodója, ki pár év előtt rothadt hullának nevezte Ausztriát, melylyel szövetségre nem lehet; másképp beszélt e kibékülés után Salzburgban, s a franciaia ellenzék legkitűnőbb embere egyetért ellenfelel, a császárral, Deák politikája horderejének megítélésében.

Ezt mondja ugyanis Olivier Emil Girardinhoz írott levele egyik tételében:

„Ha Salzburgban egy közeli támadást rendeztek Poroszország ellen, s új kiadásban akarják elkezdni a hét éves háborút, ez örültség lenne.

Ha pedig csak arra szorítottak, hogy Ausztria védelme alatt új déli szövetséget tervezzenek: ez utopia.

Ezeknek ideje lejárt. A sors végzéseit lehet késleltetni, de megszüntetni nem. Ausztriának német szerepe be van végződve, visszavonhatatlanul be van végződve. Neki csak egy hivatása van, és ez diestelés és hasznos lehet az emberiségre nézve, s ez az, hogy alkosszon központot, mely körül csoportosuljanak a nyugati szlávok, kiket hitők Rómához köt, hogy ellentállhassanak a keleti szlávoknak, kiknek hitők Byzanczból származik. A nemes és hős Magyarország Deákjától vezetve örömmel segitendi e küldetésében. Német népsege csatlakozni fog s vele marad, ha megszabadítja a concordatutól és szabadelvű lesz.”

Minden nyomatékomból pártárnyalat, minden illetékesebb nézet pártolólág szól európai szempontból a Deák által inaugurált politikáról, s nemzet fennállhatására nézve pedig a jelenkor civilisációjának kívánalmait szerint főbiztosítékot éppen az nyújt, ha kelőleg tudta magát az európai kormányok és népek előtt érvényesíteni.

Nagyon világos, hogy e politika még csak alapjaiban van letéve s nincs kellőleg kifejtve, szövetséges viszonyt állandósítván, mely folyini kelt a küzdelemnek nemcsak a belső párttöredékekkel, de még inkább azon népekkel s országokkal, kiket a szerződés egyik fele biztosít és kötelez.

Ausztria absolut kormánya által uralmat gyakorolván felettünk, nehezen tud kibékülni a paritás gondolatával, pénzünk s vérünk java oda folyt, mint régen Patak, ugy most Bécs hordá el kincseinket, megkötött előhaladásunkban, iparunkban, hogy kizsákmányolhasson; s most, midőn az erőszakos subordinációt a soha meg nem szűnt ős jogaink alapján leráztuk, s a coordinációt, a dualismust helyreállítottuk, sőt a felelős miniszterium fogalma által országos különállásunkat s függetlenségünket körvonaltuk, hogy Ausztria uralomhoz szokott bureaucratái kancsal szemmel néznek reánk, sőt sokan izgatják szélsőbb pártjainkat, hogy a béke művét a két szélsőség összeronthassa, ezt az emberi uralkodásvágy természetéből könnyen kimagarázhatjuk.

De ha a mi nemzetünk zöme Deák politikája mellett egyetért, Ausztria hasonló törekvésű pártjai s bizonynyal győzni fognak az ottani reaction és felbomlasztó szélsőségeken, mert Európa közvéleménye állván Deák politikája mellett, ezen közvélemény erkölcsi befolyása alól Ausztria népei s tartományainak képviselte is ki nem állhat.

S habár láthatunk a quota feletti tanácskozásokban is azon ellentállást, mely a régi kizsákmányoló rendszer megszokásából s vét-

kes követeléseiből ered, nem igen lehet kétségünk, hogy az uralkodó Felség erélyes akarata s az európai közvélemény erkölcsi nyomása hatással leend a sikeres kiegyezkedés gyorsítására s végrehajtására.

A mint az alap le lesz téve, akkor aztán könnyen és biztosan megy a tovább építés, s a népek tapasztalni fogják, hogy a jogok kölcsönös tisztelétén alapult szövetkezés erőt ad benn s kiinn biztosítja a szövetség népek befolyását s tekintélyét.

Az erdélyi bányászok gyűlése.

Zalathna, sept. 17. 18. 1867.

E lap olvasói — a 104-dik számból — már ismerik a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi magyar miniszter azon intézkedését, mely által az erdélyi bányászoknak egybehívását s az osztrák általános bányatörvény felőli véleményök meghallgatását elrendelte.

Ezen eljárás előmunkálat volna a magyar bányajognak, a törvényhozási úton való megállapítása körül.

Szükséges is, hogy most, midőn önsorsunk vezetése önkéztünkbe adatott, munkás szellemmel és kitartással és józansággal evezzünk célhoz a sima, de felszine alatt hegyes, veszélyes sziklát rejtegető tengeren. Legkülönbemű érdekeink oly sok felől szenvedtek csorbát, azokkal oly sokféleképp üzenek gunyt, hogy megsértetésöknek kiegyenlítése nemcsak, de súlyok szerinti érvényesítésük, a nemzetnek szelleme és az országnak helyzete: az állam valódi érdekei szerinti rendezés, — az életrevalóságnak belehelése a sok helyen rothadni indult zűrbe... legalább is féltetni természetet igényel.

A számos szó- és írásbeli nyilatkozat, a sérelmek, hiányok és visszaélések gazdag sorozata, mely e bányagyűlésen is szőnyegre hozott a tanácskozások folytában, igazolja a történet érdekesítéseket, igazolja számos fennálló intézménynek cél-szerűtlenségét és érezhetővé teszi sok, nem létezőnek hiányát. E tanácskozások arról is meggyőzték bárkit, hogy az osztrák ált. bányatörvény, mint ilyen hazai és helyi viszonyaink között, hazai nemzetgazdasági érdekeinknek meg nem felel.

Pedig a bányászatnak, hogy Erdélyben elfoglalhassa azt a helyet, hova a rendező östermészet, a folytonos haladására műveit felhasználó emberi nem által emelni rendelte, szüksége van arra, mi nélkül sem a család, sem az állam, semmi társaság fenn nem állhat: a viszonyoknak szabályosítására, a rendre. És ezt biztosítani fogják oly törvények, melyek jó törvényhozásból eredtek. Biztosítani fogja ezt azon törvényhozás, mely illő szakértelmiséggel és szakértelemmel, minden oldalú bigadt megfontolással, és minden érdekeknek józan tekintetbevételével járván el, oda irányozza minden törekvését, hogy ama szaknak fejlődését biztosítsa, hogy ébressze a vállalkozói szellemet s munkakedvet s a leleményességet, hogy orvoslást nyújtson a sértések ellen; a mely azon csak sajátosságainak tekintetbe vételével, ezeknek megfelelő állást és tiszteletet viv ki azon ipartűzők számára a köz- és államéletben.

Es most ismét ott vagyok, honnan kiindultam: „Szükséges a magyar bányajognak a törvényhozási úton mielőbb való megállapítása.”

De a tárgy fontossága, melyet Erdélyben, ismétlem, még fokoz a specialitás, bizonyos óvatosságot igényel. Nemcsak életrevaló, de egyszersmind szükséges is volt tehát a miniszter említett rendelete, mert tért nyitott arra, hogy a viszonyok megállapítása, szabályosítása és rendezésében, bár közvetve, de mégis befolyjanak arra azok, kiket e viszonyok legközvetlenebbül érdekelnek. Az ezekbeni ismeretlenség könnyíti a tévfelfogást, miből aztán számtalan ferde kinövés következhetik. A legszélsőbb tért kell nyitni az érdekelteknek, ott, hol rendezésről van szó; ez a constitutionalismus egy sarkelve; így lehet nemcsak a rendet biztosító, de fejlesztő eredményt elérni, mert lehető legkevesebb az érdeksértés. Sajátszerű helyzetünknek fogva tehát, nem lehet eléggé méltányolni a miniszter említett intézkedését.

Miképpen fogadták ezt a bányászok, mutatja a megjelentek szép száma, mutatja az, hogy legelsőbb hálafeleliratot határoztak felküldeni a miniszterhez.

A bányakapitányság 70 bányagazgatót és bányabirtokost és 30 más szakembert hívott meg. És a megjelentek által, képviselve volt majdnem minden bányavidék, minden bányaszak. Néhányan megemlést szükségesnek látom. A brassói bányászokohatársulat részéről itt volt Banholczér Károly,

a zsilvölgyi köszénbányászat részéről Ratt Ferencz, a thoroczkói vashányászat részéről Vernes Jakab és János, Kaszabánya részéről Filcs Károly, a rudai bányászat részéről Páner Ferencz, az abrudbányai és verespataki bányászatot legtöbben, köztük a két Ebergényi képviselték stb.

Miután a bányakapitány a gyűlést hivatalosan megalakultnak nyilatkoztatta, ez kebeléből Árkosi Károly bányabirtokost és az abrudbányai törvényszék elnökét választá elnökül, ki a tárgy fontosságához mért komolyság- és józansággal vezette a tanácskozásokat.

A beérkezett nyilatkozatok — a miniszteri rendelet értelmében — sorban vették discussio alá.

Mindjárt az első csertési kohónagy Sarsmit nyilatkozata egyikét a legjelentősebb kérdéseknek dobta felszínre: az arany szabad eladását. Nézete szerint ennek megszüntetése emelőleg hatna különösen a kisebb bányászgazdákra.

A gyűlés maga is érezvén a kérdés fontosságát, későbbre halasztotta megvitatását. Én nem ragaszkodom annyira a sorrendhez, s a tanácskozás eredményét folytatólág meg is jelölöm.

Hogy a termelt nemes érczeket csak a kincstárnál szabadott beváltani, tudjuk. Az 1854-ki máj. 23-án az „osztrák császárság”-nak kiadott és az akkori fogalmak szerint Erdélyre is octroyált általános bányatörvény ezen beváltási kötelezettséget a 123. §. szintén fentartja. Azonban egy, 1856-ban kijött patens eltörte e korlátot s elvül felállította a nemes érczek szabad eladását, az ezzel szabad kereskedést.

Ezen intézkedés, mint a nem ok nélkül oly fenhangon vitatott „iparszabadság” egyik lényeges attribútuma ellen, tehát mint eszme ellen, fensőbb nemzetgazdasági szempontokból kiindulva, kifogás nem tehető. Folyománya ez az emberi személyiség tisztelése, és a magán tulajdonjog szentül tartásának, mindkettő sérthetlenségének. Akadályokat előgördíteni és korlátozni az egyéni, terhes munka gyümölcsének lehető legjobb, lehető legnagyobb értékesítését: erre az államhatalom, mint a nemzet akarat kifolyománya és végrehajtó közege, csak ott érezheti magát hivatva, hol az államnak helyesen felfogott érdeke, a közjó megkívánja. A productio lehető fejlesztésének egyik követelménye az eladás és bevásárlás szabadsága. És mint cél áll ez a nemzetgazdaságat világának egész területén. Mint századunk vivmányát s mint a tudomány és haladásnak fényes diadalát csak üdvözölni lehet!

De az ilyenmű iparszabadság ha realizáltatott csak ott fogna magát hasznosítani, és csak oly államban fogna jótékonyan nyilvánulhatni, hol ép és egészséges társadalmi szerkezet, és hol a kellő érettség és erkölcsi alap szolgálnak biztosítékul. Ezt mondják az iparszabadság leghívebb apostolai, leghevesebb, de egyszersmind legeszebb bajnokai.

Es ime egy hatalmas bökkenőre értünk. Ugyanis általános volt a panasz e bányászgyűlésen is a legtöbb bányászgazda részéről, és ismételték a zarándiak is, hogy mióta a szabad eladás behozott, tág tér nyílt a legnagyobb visszaéléseknek, a csalásnak és lopásnak. Mert a tolvajra a lopást, ha az aranyat nála is találják, reá bizonyítani nem lehet. Előállhat, hogy vette Péter- vagy Páltól, ki talán soh se is született. S a kisebb aranytolvaj-tümegegen felül áll, uralkodik és ezen elősködik egy neme a modern, kaputos privilégizált úri zsványoknak: az u. n. gozárok, kik legszelidebben szólva orgazdák. Ezek potom áron beváltják a lopott aranyat, s ily módon tetemes vagyonra tesznek szert. Pedig — ugymondják — ha az aranyat eladni nem szabad, hanem bizonyos meghatározott és ellenőrzött helyen kell beváltani, a tolvaj rögtön utóléretik; míg a gozár az összevásárolt aranyon Gyulaféhvárt vagy N-Szebenben stb. ad túl.

Erre egy magunkféle ember — hisz én egész készséggel bevallom — hogy még nem koptatván a selmeci akadémia padjait, teljességgel foglaltam sines a bányászatról, ha valakinek e bevallásom által örömet szerzek; mondom egy magunkféle ember erre azt válaszolja, hogy hát igyekezzék minden bányászgazda, miképp bányájából lehetetlen legyen lopni, hozzon rendet, hozzon örködést bányászatába s alkalmazzon becsületes embereket oda. És ha ilyenek nem kap e vidéken, hozzon akár Kokinkhinából. Inkább hozunk becsületes embereket, jámbor khinezereket onnan, mint khinai falakat, századunk uralkodó eszméinek kizárása végett. Ezt különben csak azért emlittem, hogy konstátáljam, mi így is világos, azt: miszerint nálunk hiányzik az erkölcsi alap, mely biztosítaná a szabad arany-eladás meghonosításának jótékony hatását. Ellenkezőleg, ez tönkretévéssel fenyegeti különösen a kisebb bányászatot.

A jelen volt bányászok túlnyomó része tehát, közvetítő út választott. Nem kívánván a bányászatra nézt is, könnyen hátrányossá és önkényeskedéssé fajulható monopóliumot egész mivolta s terjedelmében alkalmazni, talált más expedienst, mely által eszközöltessék az, hogy trivialis, de találól hasonlóan éljek, hogy a kecske is jóllakják s a káposzta is megmaradjon. Az igen elterjedt s különösen a kisebb bányászokat végveszéllyel fenyegető lopásoknak azáltal hisznek ugyan némi gátot vehetni, ha az aranyak beváltása bizonyos személyek és helyekhez kötöttik, kik erre nézt szabadalommal ruházattván fel, a megkárosított bányászgazdának könnyítik a tolvaj tetten érését.

Az egybegyűlt szakértők, hosszas vita után, melyben egyrészt a szabad kereskedés és a munka gyümölcse lehető legjobb értékesítésének tiszta és helyes, de nagyon is fellengzően védett, mert a helyi viszonyokkal szemben nem okádott elvé, a gozátoknak keresetük elvesztésének félelméből származott titkos machinatioja; másrészt a kijátszott törvény által megkárosított és veszélyeztetett bányászok érdeke heves harcokat viták; nem nyilatkoztak a monopólium kizárólagos ismérti életbehívása, hanem az engedélyezési rendszer mellett: az arany eladásának bizonyos személyekhez való csatoltatása mellett.

Szintily nevezetes volt a második, Weisz bányamegyei főörv. e. e. indítványa folytán szőnyegre hozott tárgy: azon bírának, kik bányászati ügyekben ítéletet hozni hivatottak erre nézt való érdeknélkülsége.

Mert gyakran megtörténik az, hogy a bírák, kik elé a bányászok körül felmerült vizsályok eldöntés végett jutnak, ha magok is közvetve vagy közvetlenül bányászok, az ítélet miként való meghozatalában magok is, talán nagyon közelről érdekelvők. Hogy ez elkerültessek: szükséges az illetőknek a bányászok hatásköréből való kizárása.

Ez egy elv, melyet úgy régebb hazai törvényeink és szabályaink, mint az ált. osztr. bányatörvény szem előtt tartottak.

Azonban az újabb átalakítások a bányászati ügyekben a politikai közegeknek is engedtek befolyást. De ezeknek is kizárólag el van mellőzve, a mi a megdönthetetlen gyanút felállított elvhez következtetlenség. Ezenkívül az osztr. ált. bányatörvény erre vonatkozó 8. §-a nagyon is homályos. Azt mondja: azon hivatalnokok, kik oly hatóságnál alkalmazvák, melyet a bányászatra való közvetlen felügyelés illet... stb... illet... ezeknek felelőségeik és alyai hatalmak alatt álló gyermekeik is ezen hatóság kerületében minden bányászoktól s bányatulajdon szerzéstől el vannak tiltva. De e szó: „közvetlen” különféle értelmezésekre nyújthat alkalmat.

E hiánynak pótlására lépett fel dr. Weisz, kire a tanácskozáskor menteni, a leghelyesebb és legtisztább kérdésekkel való örökös ellenkezései miatt igen helyesen jegyezte meg valaki, hogy kevéssel több esze van Don Quichoténál, a mennyiben nem zúztatja szét magát a szélmalomokon, hanem ilyenkor dicsőségesen meghátrál.

De a nevezett doktor úr egész törvényezikket javasolt, a minek elfogadása minden gondolkodó főt azon eredményre juttatott volna, hogy a bányatörvény az osztrák ált. bányatörvényből, csekély módosítások után egyedül az „osztrák” kitöröltetését és helyébe a „magyar” tétetését kívánja. Másrészt indítványa praecupult annyiban, a mennyiben részletezte a politikai közegeknek is kizárását a bányászok hatásköréből, mikor a politikai közegeknek befolyása a felmerült kívánalmakkal szemben úgy is függő, és hiszünk a felmerült kívánalmak szerint, azoknak tökéletes kizárásával megoldandó kérdés.

Ez indítvánnyal szemben tehát a gyűlés bányamegyei és képviselő Széles módosítványát fogadta el, mely igen helyesen fejezte ki az elvet: a bányászok hatásköréből kizárását azoknak, kik akár hatóságilag, akár törvénykezéssel erre befolyást gyakorolnak.

Következtek aztán bányabiztos Weisz észrevételei, a melyek mindegyikén meglátszott, hogy hosszas szaktanulmány és a gyakorlati tapasztalásnak alapulnak. 14 nevezetesen nevezetesebb és helyesebb észrevételeket tett a bányatörvény hiányaira vonatkozólag; és bár némelyike hosszas vitát idézett elő, mint pl. a szabadkutatási illetékeiről a jövedelmi adó terére vezette a tanácskozáskor, igen csekély módosításokkal mindnyája elfogadott. Részletezése ezeknek e helyen, nem lehet feladatunk.

A torozkóiak kérését adtak be, helyi viszonyaikhoz mért statutuimák sértetlen tartása végett; a mi különösen az abrud-berespataki bányamegyei részéről, szintén saját statutuimák érdekében heves harcot idézett elő.

A zarándiak — kiknek meghallgatása végett, felsőbb rendeltetből az itteni bányakapitányság egy biztost küldött volt ki — több észrevétel közt azt az igen helyes kérést is tették, hogy rendelkezések az alig pár órára túllik székelt erdélyi bányakapitányság alá és ne kellessék nekik 5 napi járó földre, Nagybanára menni.

Az írásban beadott nyilatkozatok végsőket érven, Széles képviselő, az abrudbányabiztos

bányamegyék megbízásából még több nevezetes indítványt tett, névszerint a zsidók bányatulajdon-szerzési képességére, a kiszabott büntetések mérséklésére stb. vonatkozólag.

Végre következtek a sérelmeknek jegyzőkönyvei felvétele, és azon kívánalmak és nyilatkozatok, melyek nem tartoztak a bányatörvény köréhez.

Említendő itt az offenbányai kohászat ügye. A megboldogult korszak alatt nagy kedve jött egy befolyásos úrnak az offenbányai kohót felhagyni, vagy eladni. Véleményadást kértek tehát a zsaltnai kohászat elnökétől.

Lovag Oelberg Frigyes, különben is jeles szakember és ismeretes a helyi viszonyokkal, egynek felhagyását sem ajánlotta, miután az olvasztási költségek lejjebb szállítása által mind a három eléggé el lesz foglalva, a vidék szűkségelvén azokat. Ha azonban egyet mégis mindenáron fel kell hagyni, koránt sem az offenbányait, mint a mely fekvésénél fogva az elsőrendűsége van hivatva, hanem a csertésit ajánlja.

És a felelet akkor e valódi szak- és helyismeretből származott véleményre az volt: hogy az offenbányai kohót kell felhagyni.

Ennek ismérti működésbe hozatala az egész vidéki bányászatra nézt igen kívánatos. A bányagyűlés tehát csatlakozott bányamegyei Szélesnek e lapokban is közlést tett indítványához a kohászatra nézt, azon megjegyzéssel, hogy a zsaltnai és csertési kohók fennállása ne tétessék az offenbányától, hanem vidékek szükségletétől függővé.

Tapasztalásból nyert észrevételeket és orvoslandó sérelmeket hozott fel bányabiztos Eberghy Mózes úr is.

S miután mindenki elmondá észrevételeit, a gyűlés a nmlgu miniszter elnökével eloszlott.

A bányászok föltarták nézeteiket, tapasztalásaikat a bányatörvényre nézt. Elmondták kívánalmakat is, melyek teljesítésétől függ meggyőződésük szerint a bányászok felvirágzása.

A kormányon és a törvényhozáson most a sor, ez érdekek tekintetbe vételével oly bányatörvényt alkotni, mely biztosítsa a fejlődést. Szerencse föl!

Lukács Béla.

Kolozsmegye főispánjának fogadtatása.

Kolozsvár, szept. 25. 1867.

Kolozsmegye újon kinevezett főispánja, gróf Eszterházy Kálmán, tegnap foglalta el azon széket, melyre szebb reményekkel, őszintébb szerencsekívánatokkal alig kísért valaha megye főtitkár. A szeretet és ragaszkodás, mely e népszerű hazánkfűt övedzi, oly nagy, hogy a tegnapi napot legtalálabbban Kolozsmegye örömmünepének nevezhetjük el. — A közvélemény ilté diadalát.

A székfoglalás következőleg folyt le:

A megye intelligenciája a banderium egy részével reggeli 9 órakor Sz. Fenesen gyűlt össze, hol diadalnapu alatt várta be a Gyalu felől banderiummal jövő főtitkár; kit, szűnőn a dörgő éljenek közé vegyült üdvözlő zene, közizag. főbíró Maackai Pál fogadott velős, s a megye közönsége érzelmén hiven visszatükröz szónoklatban, többek közt azon reményét fejezve ki, hogy főispán úr ő mlga mindvégig a megyei autonómia hí őre leend, mire főispán úr ő mlga szokott, megnyerő modorában, válogatott szavakkal köszöntö meg az irányában nyilvánuló ragaszkodást, melyből nehéz pályájára erőt, önmagában bizalmat merit, s végül azon hitének ad kifejezést, mintha e megtiszteltetés nem annyira személyét, mint magát az állást illetné; e hitét azonban eléggé megingathatták a közben történt „személyt” felkiáltások.

A románok részéről, miután megynék poetája, Vajda Sámuel Gyöngyösi féle stlybe öntött kedvfokozó versei elhangzottak, a sz. fenesi román lelkes szónokolt, bizalmat szavazván nemzete részéről is főispán úrnak.

Ő mlga sajnálván, hogy nem bírja annyira e nyelvet, miképp magát azon kívánata szerint kifejezhesse, a járás román szolgabírájával következő beszédet olvastatta románul fel:

„Uram! Hazánkfű! Nagy megelégedésemre szolgálhat, hogy a megye román ajku lakosai is bizalom- és örömmel üdvözlönek nehéz, de szép hivatalos állásom elfoglalásánál, és hogy ezen üdvözlő alkalmat nyújt a román nemzet iránti rokonszenvemnek kifejezést adhatni. De nemcsak egyéni rokonszenvemről fognak meggyőződhetni önök, uraim, hanem eljárásunkból arról is, hogy a magyar nemzet újabbán is kivívott jogait és alkotmányos függetlenségét nemcsak önézlajra és hasznára kívánja fordítani, hanem azokat megosztani Szent István koronája területének minden nemzetiségével, nyelv- és valláskülönbség nélkül.

Alkotmányunk jelszavai: szabadság, egyenlőség és testvériség.

Szép és nagyszerű elvek! Midőn ezek ama mindnyájunkra nézt végzeteljes évből kimondattak: felülni akarta a magyar korona birodalmának minden nemzetiségét, a társadalom minden osztályát. Súlyos nehéz idők jöttek közbe, s fájdalom! a kimondott legszentebb elvek életet nem nyerhettek. De hiszem és remélem, hogy a közelmúlt bár sújtott: tanulságos lett mindnyájunkra, szíveinket, érdekeinket közelebb hozta, s egy békésebb jövődől valóban testvéreké tesz mindnyájunkat.

Igaz, nekünk még sok a teendőnk. Tudjuk és érezzük, hogy a nép terbe valahára könnyebbülést vár; de bizzunk, uraim, e tekintetben is Feladatok és királyunk eddig tapasztalt jóakaratában; bizzunk törvényhozásunk és felelős kormányunk gondosságában. Az idő és munkásság lassan meghozza a népnek is anyagi és szellemi jólétét, azért bizalmat, türelmet és kitartást ébresztetni a nép körében, lesz feladatunk.

Minden átalakulás küzdelmekkel jár. Nem egyes érdekek és kiválasztott népekről van ott szó, a cél a baza minden polgárainak az emberi lehetőségek határai közti kielégítése és boldogítása, ez pedig csak úgy lesz lehetséges, ha az egyetértés és testvériség szent lobogóját magasan hordozzuk és azt idegen érdekek és cizélok által megszentelteleníteni nem engedjük.

Mi engemet illet, mindaddig, míg e megye kormányzatát szerencsés lehet vezetni: főbíróvá válnék, hogy lehetőségem szerint az igazság és méltányosságtól vezéreltetve, az egymással elmentés és szétágazó érdekeket ama lobogó alatt összehozzam, kibékítem. Cizélok és óhajtatásom, hogy kormányzatom alatt e megye minden polgára az anyagi és szellemi jólét minél nagyobb virágzásnak örvendhessen, azok áldásait minél nagyobb mértékben élvezhesse.

Fogadják meg egyszer szíves köszönetem a megtisztelő üdvözlést.

Az élethez és szeretészkákkal fogadott beszéd után, főispán úr kocsijába ültetve a közg. főbíró, megindult a menet Kolozsvár felé; elől magyar nemzeti s pár Erdély színeit viselő zászlók alatt az intelligenciából és népből alakult, 100 főt haladó banderium tüzetett, ezt 36 kocsit követte. Nagyszerű kifejezése a közörműnek, milyenre egy megye részéről régóta nem emlékszünk.

K. Monostoron Pamphile román esperest üdvözlő ő mlgt, ki rövid, velős beszédben ajánlotta a kormány iránti bizalmat; a jogegyelőség és testvériség mindkét részről hangsúlyozva volt.

A minden szépre, jóra fogékony kolozsvári polgárság sem akart kimaradni képviselője megtiszteltetéséből, s a megye örömeiben zászlóit kitűzésével vett részt.

A vármegye házában törvényszéki főbíró Biró Pál következő csinos beszéddel fogadta ő mlgt:

„Üdvözlöm mlgodat nemes Kolozsmegye tanácskozási terében, melynek főispáni székét elfoglalni jött.

Üdvözlöm e helyen, mely annyi honfi küzdelem — a sértett jogok felett folytatott anyai sikeres, néha sikertelen csaták színhelye — hol a közjogok védelmére annyszor hallatszott a szabad férfi szó; de melynek falai soha sem visszhangoztak a jogfeladás, a honarulás átkos hangjait.

Mlgod e tanácskozási terem, e szellemi csatater egyik előharcosa, hivatta van betölteni e főispáni széket — ezen közszellemétől, jogok iránti hűségéről, értelmiségéről régen ismeretes megye közönsége tanácskozásait vezetni — hivatta van a megye ügyeit igazgatni, Kolozsmegye 200,000 lakosának igazságot szolgáltatni.

Mlgod hivatta van a felelős parlamentáris kormányt e megyében képviselni; de hivatta van az ősi megyei jogok felett, mind felfelé, mind lefelé hiven, éberen örködni.

Nehéz, de szép, nemes és dicső hivatás, melynek megoldására mlgodban megvan a fiatal férfi erő, szellemi képesség és tiszta szepőlőten hazafiság, és mlgod támogatására itt vannak azon érzelmek, melyek mlgodat e díszes főispáni székbe kijelölék, ide elkísérék és ezen főispáni széket környezék, és ezek a tisztelet, szeretet, bizalom, honfi ragaszkodás magasztos érzelmek!

Szónok a tisztikar nevében igéri végül, hogy ez hazafias kötelességének tartandja kötelessége pontos teljesítése által ő mlga feladatát, minél könnyebbé, minél kellemetesebbé tenni.

Erre nyílt tiszti gyűlés ült össze, hol főispán úr székét honfi érzelmektől úgy, mint a kötelességteljesítés szeretetétől áthatott szónoklattal foglalta el. Meglepően szép beszédében kifejezést ad többi közt azon aggodalomnak, mely némileg elfogja, midőn államférfi bölcsességgel felruházott s tapasztalt elődöre gondol; de ez aggodalmán könnyít a bizalom, melyet Kolozsmegye lelkiismeretes tisztikarába helyez. Nem tekint e tisztikart pusztán alárendelt hivatalnokoknak, hanem a főbíró szavaival élve: egy patriarchalis családnak; s mint e család feje, tudni fogja méltányolni a család egyes tagjainak érdemét. A hazát, köztjét szolgálja — ugymond — a polgári kötelességek legszebbike volt mindig; de kit polgártársai bizalma, közbecsítése emel oda, hol azoknak szolgálhat, ez a legnagyobb megtiszteltetés egyike, s ezt ajánlja szem előtt tartani. Szerencsének érzi magát választott tisztviselőkkel vezetni a megye kormányzatát. A fő hiába akarja a legjobbat, ha a test egyes részei megtagadják szolgálatukat — mondja odább — s ezért kötelességének buzgó teljesítésére hívja fel a tisztikar minden egyes tagját.

Igyekezzenek — így szól — a törvények értelmében mindenkinek pártatlan igazságot szolgáltatni, magán vagy távolabbi érdekeknek a jogszentségét nem áldozni fel, mert csak így remélhető a törvények iránti tisztelet és tekintélynek visszaállítása.

Feleslegesnek tartja bár végül a további buz-

ditást, ajánlja a tisztviselői feladat akénti megoldását, hogy felsőbb helyen buzditó elismerés és méltánylat nyilvánuljon, a nép és köztj érdekében tett működéseket pedig látható anyagi és szellemi javulás, áldásos siker koronázhassa meg.

A viharos élethez kísért főispáni beszédre a tisztikar nevében a főjegyző, ismert szép tollú írónk, Halmágyi Sándor válaszlalt válogatott szavakban: Örömmel fogadja a főispán megtisztelő nyilatkozatát; örömmel és lelkesedéssel, mert ő mlgtában nemcsak a hatalom képviselőjét, hanem a közbizalom emberét látja, s nem csekély erkölcsi erőt merit a tisztikar kötelessége teljesítésére, azon tudatból, hogy ő mlgtának főispánna lett kinevezését éppen azon közvélemény szentesíti, melynek hasonlóan bizománya. Nem rideg kötelességből, de örömmel hajól meg előtte, mint előjárója előtt. Végül kijelentve, hogy legfőbb törekvése a tisztikarnak feladata pontos teljesítése által, a szeretve tisztelt főispán állását reá nézve minél kevésbé terhelővé tenni, a Gondviseléstől hosszú életet kér számára, hogy azt a megye kormányzata élén hosszú időknél át szentelhesse a közügynek.

A nyílt gyűlés ezzel zajos élethez közt oszlott szét s az ünnepély külsőleg befejeztetett, csak külsőleg, mert a közvélemény fényes győzelme folytán, a megye minden polgára keblében folyvást ünnep van.

q.

Oláhfalú felirata Deák Ferenczhez.

Mélyen tisztelt nagy Hazafi!

Alkotmányunk és nemzetiségünk eltiprása volt a cél, melyre a hatalom kezelői majdnem két évtized alatt törekedtek; nem válogattak az eszközökben: az igazságtalanság, erőszak és család minden fegyvereit használták ellentünk. Szenvedésünk közepette, melyektől sem havasunk zordon fensikja, sem földünk szegény silánysága, sem békés jellemünk meg nem óvhatott, az Ég urához fohászkodunk folytonosan a Szabadítóért, ki minket vér nélkül szabadított meg.

A Mindenható meghallgatta forró imáinkat, Önt, nagy hazafi! adta szabadítóknak, Ki az erőszakjaikban elbizakodottak ellen az igazság zászlóját felemelte, és az anyagi hatalom ellen az igazság érveinek békés fegyvereivel harcolva, győzött, az alkotmány visszaállítása elvének: diadalt szerzett.

Urunk Királyunk trónja már nem erőszakon, hanem a nemzettel kötött kölcsönös szerződésnek ingatlan szikláján nyugszik, és meg van szentelve első szent királyunk koronájának fejére tételével. Hazánk jogai, törvényes függetlensége és alkotmányos állása a kibékült nemzet és vallásosan felavatott király közkinésévé váltak.

És a szabadító vezér, a kibékítő győzedelmes Ön vala.

Ha mi szegény, de hazánk alkotmányához ingatlannul hű ő székely lakói e mezővárosnak a bizalom és hála oly sok magasztos nyilatkozataihoz járulunk, melyek nagy magyar hazánk minden részéből Önhöz özönltek: Ön igazságos és nem a szegények szegénysége, nem e havas fensikjának hidege szerint, hanem elnök meggyőződésének teljességéhez és keblünk forró ragaszkodásához képest szívesen fogadandja őszinte nyilatkozatunkat.

Fogadja tehát Ön, hazánk nagy fia! halánkat, és azon megingathatlan szilárd bizalmat, hogy Ön vezérlete alatt azon utóbajok is, melyek meg reánk maradtak, meg fognak szűnni. Kik egyszersmind a legkésőbb korig terjedő, és minden áldásokkal halmozott életet óhajtvá változhatlanul öröklünk.

Önök

tisztelő honfitársai,

Oláhfalú mezőváros esküdt közönsége.

György István,

Dobay Dénes,

királybíró.

főjegyző.

Hivatalos közlemények

(A „Budapesti Közlöny” után.)

A magyar királyi közlekedési miniszterium a megyei és városi hatóságokhoz a következő utasításokat intézte:

I.

A királyi országutak fentartása körüli eljárás szabályozása.

(Folytatás.)

11. §. Midőn már az illető évre szükségelendő fedanyag-mennyiség megállapítva, engedményezve, s annak beszerzése közmunka kötelezettség, vagy vállalkozás útján biztosítva, s ezen biztosítás szintén jóváhagyva van: kötelessége az utápolással megbízottaknak, szigorúan felügyelni arra, hogy a fedanyag-termelés és kiszállítás azonnal megindítások, s a meghatározott kötelezettség, vagy vállalkozási szerződvény szerint teljesítsék, a gődör- vagy folyamkavics keblőn és tisztán rostálva, a kőkavics pedig jól aprózva legyen. A kőkavicsot, kivéve a puhább nemű követ, mely valamivel nagyobb darabokra is aprózható, egy köbhüvelyknyi-nél nagyobbba és egy nagyobb mogyorónál kisebbre törölni nem szabad. Ilyen nagyágúnak kell lenni a gődör- vagy folyamkavicsnak is.

A kiszállításnál ügyelni kell, hogy az a meghatározott helyekre történjék. X kavicsot a kijelölendő helyeken rendszeres 54 köbláb tartalmú, s általában egyenlő alakú rakásokban kell felhalmozni.

Mint hogy pedig a güdör vagy folyamkavics, azon alakban, melyben a kavicsot rakni lehet, gömbölytességénél fogva fel nem halmozható, ugyanazért a kőkavicsot oly alakban kell felhalmozni, melynek szélessége 4', alsó hosszúsága 15', magassága 2' és felső ormának hossza 11'; míg ellenben a güdör vagy folyamkavicsból kiállítandó rakás alsó hossza 18', szélessége 4'—6', magassága 1'—6' és felső orma 12' hosszú legyen.

Az ujonnan kiszállítandó kavicsot az útnak mindenkor azon szélére kell, az előadott alakban lerakni, melyen a múlt évben kavics nem volt, s annál fogva a következő szállítási évre nézve töresen maradt.

Ezen intézkedés által az út szélei a kavicslerakásra évenként felváltva fognak használni, s a múlt évből netalán fennmaradt kavicskészletnek az új szállítmánynyi összevagyulása ki lesz kerülve.

Az ilyen fennmaradt kavicskészletekre egyéb iránt az útpótlási személyzetnek szigorú ellenőrködéssel kell lenni, nehogy azok roszakaratból az új szállítmány pótlására használtassanak föl.

12. §. Midőn már a kavics kiszállítva s akadálytalanul átvéve van, következik annak felhasználása, mely az útpótlás legfontosabb s legnagyobb gondot igénylő részét teszi.

Általában véve szigorú gondot kell fordítani arra, hogy a kavicsolás a legnagyobb gazdálkodással, azaz csak azon helyeken történjen, hol az mulhatlanul szükséges; nemcsak azért, mert észszerűen teljesített kavicsolás mellett az építőalpnak tetemes kiadását lehet megkímélni, mit pedig szem elől téveszteni soha nem szabad, hanem azért is, mert a felesleges kavicsolás az útát jobban teszi, ellenben a közlekedést hosszabb időre nehezíti. Továbbá a kavics beágyazásának mindenkor az esős őszi időben, vagy ha ez meg nem történhetett, akkor a tavaszi esős évszakban, a téli fagy olvadása után azonnal kell történnie. — Hahogy a nyári évszakban is szükségeltetne kavicsolás, mely mindenesetre csak kis területre lehet, s legfeljebb a kerékvágások, vagy rendkívüleg szárazított güdörök betöltésére vonatkozhatik, a kavicsolást az ily esetben is — lehetőleg esős időben kell teljesíteni.

A kavicsolásnál arra kell ügyelni, hogy szükségleten pazarlás ne tétessék. Általában véve csak a kerékvágások, mélyedések betöltésére kell szorítkozni, s az útát kőalapzata feletti szélességében egészen csak oly helyeken kell bekavicsolni, hol az jelentékeny s nevezetesen előbbi, szükségeltet domborúságából 2—3 hüvelyknyire már le van kopva, mely utóbbi eset rendszeresen s gondosan vitt ápolásnál ritkábban merül fel.

Mint hogy pedig az új kavicsolás csak lassanként kövődik össze szilárd testté, s ennél fogva rajta csakhamar kerékvágások készülnek, kötelesege az útpótlási személyzetnek, az ilyen kerékvágásokat s általában minden mélyedést azonnal kiegyengetni.

Arra is ügyelni kell azonban, hogy az egymás mellett képződött két kerékvágás nem egyszerre, hanem az egész útszakasz hosszában előbb az egyik, azután a másik egyengetessék ki; ezen esetben az útazóra nézve, ki megszokta az egy kerékvágást követni, a fuvarozás jelentékenyebb terhelést nem leend.

Figyelemmel kell tovább arra is lenni, hogy a kiszállított kavics-mennyiség egyszerre mind fel ne használtassék, hanem abból helyenkint egynehány rakás készletben maradjon, hogy ezen készletből az úton támadt nagyobb mélyedéseket s romlásokat a következő újabb kavicsszállítás idejéig is ki lehessen javítani.

Ha azon eset következik be, hogy egy hosszabb útszakasz vagy az egész vonal egyenlően kikopott, s általános kavics-beágyazást kíván: ezélszerű leend a következő eljárást követni, u. m.:

Osztassék fel az útvonal a beágyazás tekintetéből bizonyos hosszabb egyenlő alszakokra, például 500 vagy 250 ölnyi hosszakra.

Az első évben aztán kezdessék meg a kavicsolás az első ilyen alszaktól, úgy, hogy az út következő fülzete az osztály egész hosszában csak fele részben, például a jobb oldalon, borítsassék be kavicsosál, az ezután következő alszaktól ismét a tulold, vagyis a baloldalon eső fele része, és tovább a következő alszaktól ismét az ellenkező, vagyis jobboldali fél rész kavicsoltassék, és ez ily módon folytattassék az egész vonalon.

Ezen eljárás mellett tehát az alszaktól egyik oldala, egymással átellenesen felváltva kavicsoltatvánul s a másik megkavicsolva leend, s a kavicsolatlan részekben legfeljebb a támadandó güdöröket s kerékvágásokat kellend a fennmaradandó kavicskészletből kijavítani.

A következő 2-dik évben már ugyanezen eljárást kell követni az alszaktól azon oldalain, melyek a múlt évben kavicsolást nem nyertek, s ugyanazért most már a múlt évben bekavicsolt részekre semmi kavics sem jöved, s rajtuk legfeljebb a kerékvágások s mélyedések lesznek kiegyenlítettök.

A 3-dik következő évben semmi általános kavicsolás sem leend szükséges, minthogy az első évi kavicsolás, nagyon valószínűleg, még csak a 2-dik évi ellenkező oldali kavicsolás után fog használat alá jönni s lejárati, s ennél fogva ezen 3-dik év-

bén egyéb nem leend szükséges, mint a támadott kerékvágásokat s mélyedéseket kiegyengetni, melyekhez legfeljebb annyi kavicsot kell beszerezni, mennyi a múlt évből fennhagyott kavicskészletből kivél netalán még szükségesletnek.

Ezen eljárás mellett már azon előnyös eredmény lesz elérve, miszerint az útnak egyik oldalán friss kavicsolás nem lévén, a közlekedés könnyebbé tétetik; minden harmadik évben pedig nagy mennyiségű kavicsot lehetend megkavicsolni.

Általában véve azonban megjegyeztetik, hogy ezen eljárás mellett, az a, b, c, d stb. oldalrészekben általános kavicsolást csak akkor kell tenni, ha az mulhatlanul szükséges volna, különben pedig ezen mód mellett is csak ottan kell kavicsolni, hol az kikérthetetlenül megkívántatik.

13. §. A 12. §. alatt előadott kavics-beágyazást azonban mindenekelőtt meg kell előznie az út tisztán tartásának.

Már az év egész folytán keresztül is szorgalmasan kell az útról a felesleges port, sarat levonni, azonban nagy vigyázattal, nehogy az út kavicsa ezáltal sérülést vagy szükségleten kopást szenvedjen; különösen azonban a kavics beágyazása előtt közvetlenül a felesleges sár lehozására gondat kell lenni, nehogy a kavics sárba fészkeltesék, s ezáltal annak szilárdabb összekötése megakadályoztassék.

Az út felső színén továbbá, a beágyazott kavics összekötése után, rendszeren mindig szokott több-kevesebb egyes darab kavics fennmaradni, mely ha ott marad, a kocsi járást kellemetlenné teszi, új güdörök képzésére első okot szolgáltat, és végre hasznátalan porrá zúzatik össze.

Az ilyen köves-darabokat tehát az útkaparnak szorgalmasan össze kell szedni, csomókba gyűjteni és a támadott mélyedések betöltésére fordítani.

Különös gond fordítandó azonkívül arra is, miként hó-olvadások vagy esőzések után az úton megállapodó víz ideiglenes, de használatuk után ismét kiegyengetendő keresztárkokak által azonnal levezetessék, s így az úttest igen kártékony átázása megakadályoztassék.

Ölmos időben mulhatlanul szükséges, hogy az út fölzetét borító jégkéreg feltörressék, s ha az útnak nagyobb lejtje van, egyszersmind homokkal behintessék.

Igy az oldalárkokban, valamint a hid- és át-ereszek nyílásain képzett jég, lágy idő beálltával azonnal felvágandó és eltávolítandó.

14. §. A mi már az előadott útpótlási munkának teljesítését illeti, ezekre nézve megjegyeztetik, hogy azon munkákat, melyek az út tisztán tartására, a por időszakonkénti lehozására, az esővizek levezetésére, és a kisebb területű sár levonására, az év folytán támadt güdörök, mélyedések, kerékvágások kavicsosál betöltésére, a kerékvágások kiegyengetésére vonatkoznak, azokat az úton állandóan alkalmazott útkaparnak kell teljesíteni; ellenben az őszi és tavaszi nagyobb mérvű kavics-beágyazás, valamint az ezen munka előtt szükséges nagyobb területű sár lehozás, mely munkáknak gyorsan kell menni, s ugyanazért az útkaparnál egyedül az illető szakaszon végre nem hajthatók, továbbá beiszapoltt árkok tisztítása, a befűvesedett útpadkák letakarítása, s hasonlók — az illető útszemélyzet felügyelete mellett, pénzért fogadott segédnapzámosok által teljesíthetők, még pedig természetükhez képest majd napibér, majd szakmánya-munka szerint.

15. §. Általában véve az útnak észszerű, takarékos ápolása s mindenkor jó karban tartása leginkább az ezzel megbízott útszemélyzet ügyességétől, szorgalmától és jóakarattól függvén, szükséges, hogy ezen munkák vezetésénél s teljesítésénél szakképzett, ügyes, szorgalmas, ép testi erővel és útmunkákhoz kedvelő bíró egyének alkalmaztassanak, s teendőjük úgy legyen beosztva, hogy képesek legyenek annak meg is felelni, azaz: túlterhelve ne legyenek.

A mi továbbá az útpótlás közvetett s közvetlen felügyelésével vagy teljesítésével megbízott útszemélyzet kiválólagos kötelességeit illeti, azokról külön utasítás fog kiadni. (Folytatjuk.)

KÜLFÖLD.

Bismark körirata. A már röviden említett körirat a következő:

Berlin, szept. 7. 1867. Már volt alkalmam közölni nmlgoddal stb. azon nyilatkozatokat, melyek az osztrák császári, mint a francia császári külügyi hivatalok részéről a salzburgi találkozás jelentősége és jelleme felől hozzánk érkeztek, s melyeket csak megelégedéssel fogadhatánk. Előre lehetett látni, hogy igen nehéz leend a közvéleményt meggyőzni a felől, hogy oly ténynek, minő a két hatalmas uralkodónak találkozása, az európai politika jelen állásában, ne lenne mélyebb jelentősége s messzeható következményei, s a kezdetben bizonyos kétséggel s látszólag hiteles forrásból merített s terjesztett hírek a már megtörtént vagy megtörténendő politikai elhatározásokra vonatkozólag nem igen voltak alkalmasak az összejövétel célja fölött uralkodó kétséget eloszlatni. — Annál nagyobb elégtételt szolgál nekünk az osztrák és francia nyilatkozatokból meggyőződhetni,

hogy Napoleon császár látogatásának egyedüli indoka oly érzelemből eredt, melyet tiszteltünk s melyet rokonszenvezünk, s hogy a két uralkodó találkozásá mindvégig megtartotta amaz indokból eredő jellegét.

E szerint Németország belügyei oly értelemben, mint ezt az első hírek után gondolni lehetett, nem jöttek szóba Salzburgban. S ezen körülmény annál öröndetesebb, minthogy azon fogadtatás, melyben amaz előleges hírek és feltevések egész Németországban részesültek, újból is bizonyítja, mily kevésbé türi a német nemzeti érzelmek azon gondolatot, hogy a német nemzet ügyeinek fejlődése idegen beleegyezők gyámsága alá állíttassék, vagy más szempontok szerint intéztessék, mint a melyeket Németország nemzeti érdekei parancsolnak. Kezdet óta feladatunkká tettük Németország fejlődésének folyamát azon mederbe vezetni, melyben nem rombológ, hanem termékenyítőleg hathat. Mindent kerültünk, mi által a nemzeti mozgalom el lett volna hamarkodva, s nem izgatni, hanem megnyugtani igyekeztünk. Ezen törekvésünk remélhetőleg sikerült is fog, ha a külhatalmak részéről is hasonló buzgalommal kerülve leend minden, mi a német népből az idegen tervekkel illetőleg, melyek esetleg reá vonatkozhatnának, nyugtalanságot s ennek következtében a nemzeti méltóság és függetlenség érzelmének jogos izgalmát idézhethet elő. Ennél fogva minden oly nyilatkozatot, mely tagadja a Németország belügyeibe való avatkozás szándékát, saját belügyeink nyugodt fejlődése érdekében dénk elégtétellel üdvözlünk. — A délnémet kormányok maguk tehetnek bizonyosságot róla, hogy mi mindenkor tartózkodunk elhatározásainkra erkölcsi nyomást gyakorolni, sőt hogy azon kínáló eszközről is, melyet nekünk e célra a vámegetlet nyújtott, a július 8-ki szerződés által minden tartalék nélkül lemondunk. Ezen magatartáshoz továbbra is hűk fogunk maradni.

Az északnémet-szövetség jövőben is készséggel fog segédkezet nyújtani a délnémet kormányoknak minden az Észak- és Dél-Németország között létező nemzeti viszonyok szélesítése és megerősítésére vonatkozó szükségek teljesítésében, azon határvonal meghatározása azonban, melyen túl a közlekedésnek terjedni nem szabad, minden alkalommal délnémet szövetségeseink szabad elhatározásának leend fennhagyva. Ezen állásponthoz annál nyugodtabban hiszünk ragaszkodhatni, mint hogy a jelenleg érvényben levő szerződésileg biztosított viszonyt Németország déli és északi része között, a mint ez a kötött szerződések és a vámegetlet tökélyesítése után fennáll, a német nép nemzeti érdekeinek önálló fejlődésére igazságos és tényleg biztosított alpnak tekintjük. Ezennel megkérem nmlgoddal stb. az ottani kormányt szemben ily értelemben nyilatkozni és felhatalmazom ezen irat felolvasására is. Aláírva: Bismark.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápolyból írják, hogy 9 lengyel menekült, köztük Waligorski, egykori fölkelő-tábornok, az izlamra ünnepélyesen áttért. Ez áttérésre az indítá őket, hogy magas katonai és polgári tisztségeket nyerjenek, mit csakugyan meg is kaptak. A szultán-közlök főparancsnoka, Sadik basa (az izlamra régebben áttért lengyel Czajkowski) Konstantinápolyból felhívást intézett a „lengyel testvérekhez,” melyben azt tanácsolja nekik, hogy kövessék példáját s lépjenek török katonai szolgálatba, s melyben meghívja a lengyel emigratio pártvezéreit, hogy jöjenek Konstantinápolyba tanácskozás végett, melynek tárgyát Lengyelországnak Törökország segélye általi helyreállításá képezné.

SPANYOLORSZÁG. Most, midőn a spanyol fölkelés leveretett, a „Times” már nem annyira a spanyol forradalmak reménytelen voltát, mint a depravált spanyol kormányrendszert választja értekezési tárgyaúl. „A fölkelés — írja a lap — lektizdetett, a királynő hadserege diadalmos, de a nép éhezik és az éhes gyomor ellen még az ágyúk és szuronyok is gyöngye argumentumnak bizonyulnak.

A kormánynak évenként 234,426 emberre és 4,200,000 font sterlingre van szüksége, hogy a népet féken tarthassa, minden újabb fölkelési kísérlet, mely a rémuralom kiterjesztését vonja maga után, roppant összegektől fosztja meg az állam-pénztárt, mert a kormány csak újabb jutalmazások által véli magának a katonák hűségét biztosíthatni. Nem esoda, ha ily körülmények közt folytonos pénzühiányban szenved; a nép már egész évre előre megfizette az adót, s most a kormány mégis négy millió font sterling kényszerkölcsönt szándékszik kiírni. Az élelmiszerek drágasága mellett e rendszabály alig lesz fogantatosítható. A népevelés teljesen elhanyagoltatik. 14,673,000 spanyol közül 12 millió nem tud olvasni és írni. Kegyetlenség volna állítani, hogy Spanyolország örökre ily fonák kormányrendszer elviselésére volna kárhoztatva, habár nehéz előmondani, honnan jön majd a boldogabb korszak első hajnalsugara. A mire a nevelés nem volt képes, azt más országokban az éhség idézte elő. Az első francia forradalmat a kenyér drágasága okozta, meglehet, hogy az önfenntartási ösztön végre Spanyolországot is felrúzza tespedéséből. Mig a nép éhezik, addig a hadsereg soha sem számíthat bizton a győzelemre.”

KÜLÖNFÉLÉK.

— Örömmel constatáljuk, hogy a „Hon” az új pörrendtartást tárgyalva, ugyanazon nézetben van a bírók s egyszersmind referensek kérdésében, a melyet a lapunk szerkesztője által írott e tárgyi czikk sorozat kifejt, azonban fel-tűnik előttünk, hogy ezen par excellence municipa-lis lapban a feltörvényszékek decentralisatioja ellen van szó emelve. Azon elv, mely bizonyos határok közt a megyebatósági élet autonómiaját követeli, szintugy kívánatossá teszi az első felhívási törvény-székek decentralisatioját, s e részben mi az igaz-ságtgyminiszter tervezetét szabadelvűbnek, üdvö-sebbnek s megnyugtatóbknak tartjuk a „Hon”-ban kifejtett nézetnél.

— A törvényszéki még elmaradt egy tanácsosra, jegyzőre, iktatóra és tisztí ügyészre ma foly le városunkban a szavazás. Kijelölve vannak: Tanácsosságra: Henter Gábor, Biró János. Törvény-széki jegyzőségre: Elekes András, Csányi Ferencz, Nemes Ferencz; iktatóságra: Artz Rudolf, Balog Pál, Bágyi András; ügyészsegre: Gothárd József, Bodor László és Pozsgai Mihály.

— Szini idényünk, mint halljuk, jövő hó 8-ika körül nyílik meg.

— A „Székely Néplap” halálhíret téve-sen hozta egyik helybeli lap, miután éppen most vettük újabb számát előfizetési felhívásával.

— Az erd. kir. földterhementesítési alap-igazgatóság közzé teszi, hogy az erd. földkötvé-nyek 40 ezer forintig, a bécsi bürze árfoylam sze-rint, a kolozsvári fővármivatalnál beváltatnak.

— A Sterka Siulutiu érsek végrendeletét közli a „Gazetta Tr.”. A mennyit eddig láttunk be-lőle, nagyon is igazolja azon előbbi számunkban közölt hírt, hogy a néhai érsek úr nem igen tette milliósmokká rokonait. Az ezek részére jutott, s 12 részre osztott hagyományt gabona, szén, bor, kocsik, butorok és ruhaneműek képezik. Mindenik rokonáról kedvesen emlékezik, egyedül Kolozsme-gye jelenlegi egyik aljegyzője, a végrendelet sza-vai szerint sok pénzbe került Siulutiu János ké-pezt kivétel, kinek, mint tanácsait, elveit nem kö-vetőknek, csak közvetve hagyományoz.

— Kolozsvár e hó 21-kén tartott képviseleti gyűlése 100 frtot szavazott meg a segesvári csatatéren állítandó Petőfi emlékszoborra.

— Ismét-égés volt e hó 21-kén Szelis-tyén N.-Szeben mellett. 46 gazda károsult.

— Klapka Györgyöt az illavai választó-kerület képviselőjéül akarja megválasztani.

— A közép-tanodák igazgatóitól alakított tanári értekezlet elé, mult pénteken, a közoktatási miniszter az eredetileg Luthertől származott, a ta-nári egylet által módosítva elfogadott s most már a miniszterium módosításával ellátott tervezetet ter-jesztett véleményezésre, mely szerint az alreáltano-dák és algymnasiumok négy tanéves reálgymna-siumokká változtatnának, melyből a tanuló vagy a két évi humaniorákra s innen a 3 évi lyceumba, vagy a 3 évi felreáltanodába léphetne át. A tech-nikus pályára készülőknél rövidebb pályá megfű-tása azért lön fenntartva, hogy ifjaink törekvése különösen oda irányuljon. Arról is értesítünk, hogy a tanórák a bécsi akadémia gymnasium mintájára csak reggeli órákra szoríttatnának 12-ig, mely 4—5 órai idő s tanteremk változtatása és torna-gyakorlatok által könnyítették meg, s mely intéz-kedés által a tanulóknak több időt akarnak engedni előkészületre.

— Az erdélyi magyar királyi bányá- és erdőügyi igazgatóság pályázati hirdetményeiben a „sittliches és politisches Wohlerhal-ten” kellekein kívül mellesleg megemlítve látjuk általánosságban a „Sprackkenntniss”-t is, a nélkül, hogy a magyar mint hivatalos nyelv alapos tudásának mellözhetlen szükségessége határozottan kikötöttnek; ezen intézkedés nem hiszünk sem a kormány intentioival azonosnak, sem a most is még nagy részben divó elnémetesedett ügyvezetés ma-gyarosítására célra vezetőknek; miokból észrevet-lünket a czimzett igazgatóság becses figyelmébe ajánljuk.

— A honvédegyletek ideiglenes közp. bizottmánya a belügyminiszteriumhoz f. hó 20-kán tartott üléséből feliratot intézett. A bizottmány eb-ben kijelenti, hogy az aradi gyűlés megtartásától eláll s egyszersmind a miniszteriumnak előterjeszti az egyleti alapszabályokat. Ezenkívül elősorolja a megtartandó második orsz. honvédgyűlés céljait, melyek e szerint a következőkből álltak volna: az alapszabályok megvitatása, a „Honvéd” katonai szaklap ügyében való intézkedés s a felállítandó honvédelmi hadsereg tárgyában fölterjesztendő ké-relem. A felirat végül ugyan ily orsz. honvédgyű-lésnek Pesten leendő megtarthatását kérelmezi s ez után így szól: „Végre fájó önértéztünkől kifolyó kötelességünknek ismerjük mindenkör megje-gyezni: hogy mi a honvédtgyben soha semminemű tüntést tenni, vagy csak előidézni sem szándékol-tunk, s hogy ily célból akartuk volna, elhunyt tábornokaink „emlék”-telen sirjait, eredményéltüli tüntéstül fölhasználni, már csak azon egyszerű oknál fogva sem föltételezhetők; mert a mi testüle-tünk legifjabb tagjai is közel 40 éves komoly fér-fiakból állanak. Előttünk mindenkor, a honvédkér-déstől elválaszthatlan, édes hazánk haladásának és

boldogságának, legszentebb ügye mint ezél lebeg; e czél minél nagyobb mérvbeni elérhetésére irányozták lépéseiket, melyek hogy a törvényszabta határokat át ne hájgák, egyik fő feladatunk; csak így felelhetvén meg azon névnek, mit bülszken valunk magunkénak, melynek bár végzettség, de mégis fényes multja van, s mely „Honvéd“ névnek — ha Isten velünk — még fényesebb jövője lesz.

— A koronázás alkalmából következő pesti polgárok részesültek a Felségétől megtiszteltetésben: nagy arany-érmét kapott Vecsei Sándor, kis arany-érmét a tizes választmány minden tagja, nagy ezüst-érmét a huszonötös választmány minden tagja, kis ezüst-érmét a rendezőtől alkalmazva volt 10 polgár. Végre a természetben hozott adományokért elismerést nyertek: a gözmalmok 1 nagy és 2 kis ezüst-érmét, a gabnacsarnok 3 nagy és 1 kis, a mézárások 2 nagy, a stűtők 1 nagy és 8 kis, a cukrászok 1 nagy és 2 kis, a balázások 1 nagy és 4 kis, a kertészek 1 nagy és 24 kis, a hentesek 1 nagy és 2 kis, Jálies pinczemes-tere 1 nagy, a csikót vezetett két állatorvos növendék 2—2 kis, két majoros 2 kis ezüst, 30 pesti k. a. 1 kis arany és 29 kis ezüst, végre 28 baderista egy-egy kis arany-érmét.

— A reichsrath deputatio tárgyalás alá vevén a miniszteri előterjesztvényt, a felett következő határozatokban állapodott meg: A vámjövedelem előzetesen a közösgyek részére fordítatik. A quota arányt, mely szerint Magyarország 30, a reichsrathban képviselt királyságok és országok 70 perccenttel járulnak a pragmatica sanctioból folyó közös költségek fedezéséhez, tíz évi időszakra elfogadják, ugyintén elfogadják azt is, hogy ezen tíz évi időszakra a lajhántuliak részére 500 millió kiszakittassék az államadósság összegéből. Az államadósság unificatiojának költségei fedezésben Magyarországnak is közre kell járulni. Az államadósságok egységes kamatlábra hozása az államhitelezők jogainak csorbitása nélkül eszközölendő. Folyó év december végén egy vegyes bizottság ül össze az államadósság kimutatását elkészítendő. Arra azonban nem történt megállapodás, hogy a

magyar korona tartományai által átvállalendő államadóssági quota hány évre szóljon. A vasutakra nézve javaslatba hozották, hogy a mely vasutak a birodalom csak egyik felére szólnak, az illető költségvetésbe utasítottassanak.

— Goldberger S. F. és fiai cég — az ó budai, országos nevezetességtől kartongyár tulajdonosai — 20,000 frtot bocsátott a m. keresk. miniszter rendelkezésére a magyar ipar emelése céljából, 2000 frtot pedig az elnökminiszternek a honvédelmi részére. Az adományt a cég alapítójának özvegye, a jótékonyaságról híres, 83 éves G. Ervsebet tette a cég nevében.

— A quota-kérdést illetőleg némely agyarkodó bécsi lapnak felelve, többi közt így ír az „E. L.“: „Magyarország, hogy a kiegyezkedést ne akadályozza, a birodalom fennállása érdekében a lehető legvégső határig ment. Hogy a kötelezettséget, melyet ma kész magára vállalni, teljesíthesse, meg kell minden erejét feszíteni és viselni tovább mind azon terheket, melyeket az abszolút kormány rákötött. Kezdetben arról volt szó, hogy Magyarország 25 millióval járuljon az államadóssághoz. Ma kissé másképp állnak a dolgok. Az államadósság összes sztkésglete az 1868. évre 160 millióra rug. Ebből levonva 6 milliót, melyet szelvény-adók jövedelmeznek, marad 154 millió, ebből 25 millió újra levonatik, mint azon 500 millió tőke kamata, melyet kizárólagosan Ausztriának kell fizetni. Az államadósság e szerint 1868-ra 129 milliónyi födözést igényel. Ehhez Magyarország 30%-kal, vagyis 38,700,000 frtnyi összeggel járul. E teher nagyságának helyes megítélését végett még a következőket kell felemlíteni. Ezen összegeken kívül, melyet az államadósság Magyarországtól igényel, ez utóbbinak a közösgyek számára még 33 milliót kell a birodalom részére szolgáltatni. — Ha a magyar korona területének összszárazgatását csak 30 millióra tesszük, úgy Magyarországnak a jövő évre 91 milliónyi összeget kell előteremtenie, míg bevételei legfőlegb csak 79 milliót mutatnak ki s így 12 millió évi deficitet kell fedeznie. Valjon e tény után azon szemrehányást lehet e tenni Magyarországnak,

hogy nem akar tehetsége szerint, sőt azontul részt venni az államadósság terhében?”

— A szathmári bonvédeknek conflictusok volt az ottani ifjusággal, mely az aradi vértanúk szobra javára táncszertélyt akart rendezni. A honvéd-igazoló bizottmány azonban e bál megtartását tiltatásnak nyilvánítván, két tagu bizottmányt küldött ki az ifjusághoz, mely kijelenté, hogy a szathmári ifjuság e szándékát komolyan roszalja s szükség esetében más eszközökkel is meggátolná azt. — Az ifjuság visszavonult, de protestált.

— Első magyar vasuti kocsiépítő társulat czim alatt egy részvénytársulat van alakulóban, melynek czélja személy- és teherszállító kocsik gyártása leendő, a melynek alapító bizottmánya már összeállt. A társulat alapítókéje egyelőre 500,000 frtot tesz. Az alapítók között a következő egyének említettnek: Gans A., Gregersen, Luczenbacher, Rózsa Lajos, Trefort Agoston stb.

— Pesten a m. hónapban általános feltűnést okozott egy szabó leánynak megszüketése. A megszükető egy lézengő, dologtalan franczia, ki kávéházból kávéházba csavargott, hogy kártya és tekejáték által szerezze meg mindennapi kenyérét: a leányt nagybátyja házából bozta el s azóta a kettőnek nyoma veszett. Némelyek állítolag Triesztben, mások meg Bécsben látták a szerelmes párt. Utóbbi állítás, ugy látszik, alaposabb, csak hogy fájdalom, sajnos módon az. Vasárnapra viradóra a még fiatal igen szép leány, a Karl-lánczid mellett ugrott a Dunacsatornába. A rendőr észrevette az öngyilkost s mentő csolnakban utána evezett; de még mielőtt elérhette volna, a szerencsétlen már eltűnt a habokban. Midőn a rendőrkatona azon ponthoz közeledett már most, honnan a lány a vízbe ugrott: egy krinolit, kerek szalmakalapot s bürsöny táskát talált, melyben a következő tartalmu levélre akadt: „Drága szüleim! Isten mindazon bánatért, a mit nektek okoztam, megbüntett. Bocsássatok meg az immár halottnak s emlékezzetek meg róla. Szerencsétlen leánytok K... Erzsébeth.”

— Alólirt tisztelettel tudatja a n. é. választó közönséggel, hogy a legközelebbi választásra a jegyzőségre jelöltek sorából kilép, s e szerint a választók közül azok, kik becses szavazatukkal netán őt kívánták volna megajándékozni, sziveskedjenek azt a versenyezni megmaradtoknak adni.

Nemes Ferenoz.

— Hibaigazítás Mult számunk Különfélék rovatában a marhavészről szóló cikkben 21 helyett 216 olvasandó.

UJ POSTA.

— Ő Felsegeik nemsokára Pestre érkeznek; mint pesti lapok írják, a napokban már szállítják le az udv. kocsikat, konyha s pincze felszerelvényeket.

— Kossuth Lajost, mint a „P. N.“ írja, a panszláv törekvést szerb párt Zomborban követill akarja választani.

— A „P. L.“ szerint a két quota-albizottság előre hirdett ülése megtörtént s abban Andrassy, Becke és Lónyai miniszterek részt vettek. Lónyay pénzügyér a lajhántuli albizottság kérdésére azon felvilágosítást adá, hogy Magyarország 1869-től kezdve azon esetre is, ha az államadósságok egyesítését nem lehetne keresztülvinni, a végtörlesztés idejéig 33 milliónyi évenkénti járulékot vállalt el a maga részére. E kijelentést megelégedéssel vették tudomásul. Ha a küldöttségek e ki-
vetést elfogadják, a pénzügyi kiegyezkedést megtörténnek lehet tekinteni.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Sept. 23-kán: 5% Metaliques 100 frt 56.30, 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 65.25. Kamat 58.60, 1860. Kölcsön 82.60. Bankrészevény 685.—. Hitelintézeti részvény 200 frt 180.20. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 123.85. Ezüst 121.75. Cs. királyi arany 5.90 1/2.

Sept. 21-kén: Földtermentesi kötvény Magyarországi 68.50. Erdélyi 62.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Kiadó butorozott szállás.

A Szechenyi téren 26 sz. alatt, emeletben szabad levegőn, három ujonan kifestett szoba, konyha, pinczével, kibutorozva, october elején kezdve, havonként bérbe kiadó. Értekezhetni helyt a tulajdonosnál, vagy Stein könyvkereskedésében.

Ugyanott egy földszinti szoba kiadó.

Előfizetési felhivas

„Magyar Polgár“

II-dik félévi folyamára.

Lapunknak félévi folyama áll az olvasó közönség előtt. Éppen elég mutaványnak arra, ha vajon betudja-e töltöni azon tért, melyre hivatva van, tudja-e hasznosítani magát mint part organum, s a megindulásával fölkelte versenyben előnybe tudott-e maradni vagy nem?

E kérdésekre a felelet előfizető s olvasóink számában van. Félév alatt a kibontott zászló alatt olyan arányban gyűltek össze pártunk hívei, s annyi jóakaratu munkásságot fejtek ki, hogy nem lehet okunk kétkedni a jövő sikere felett.

Lapunk kétszeri megjelenése már is elégtelennek bizonyult be; nem karolhatunk fel annyi tárgyat, a mennyit óhajtottunk volna. Mellőzni kellett sok jeles tollat, hogy az időközött tárgyakkal lépést tudjunk tartani. Ez okból

október 1-étől kezdve a „Magyar Polgár“ háromszor fog megjelenni. Uj beosztást csinálunk, változatosabbá tesszük lapunkat minden tekintetben, s olyan rovatokat állítunk fel, melyeket ezideig csak a tér hiánya szorított ki.

Vidéki leveleink számát háromszoroztuk, hogy képviselve legyen lapunkban minden vidéke a királyhágóninenni részeknek.

Tárca rovatunk olyan tárháza lesz hazai történeteinknek, melyből ez ideig merőben ismeretlen adatokat meríthet a történebuvár. Erre vonatkozólag legyen elég csak annyit megjegyeznünk, hogy néhány ezer ismeretlen történeti okmányt nyil rendelkezünk, melyek különösen a 48—49-diki eseményeket sok tekintetben olyan oldalról is illusztrálja, melyeket ezideig nem ismerhetünk részint saját viszonyaink, miatt, részint mert időelőttiiek voltak. Az újnegyed első száma „Lovassy László pöre, elítélteése és fogsága“ czimú korrajzot kezd meg; továbbá egy, a mult századi naplót ismert történetész Cserey Mihály fia Cserey Györgytől, mely egyikét fogja képezni a legérdekesebb olvasmányoknak.

Értesítő rovatunk fog hozni gazdasági és ipar cikkeket, üzleti tudósításokat innen és túl a királyhágón, piaci rendes tudósításokat, stb.

Előfizetési ára:

September 17-től December végéig 3 frt 50 kr.

October — Decemberre 3 frt — kr.

Egy hónapra 1 frt — kr.

Mindazon t. cz. előfizetőinknek, kiknek előfizetésük már lejárt, vagy e hó 17-én le fog járni, tisztelettel felkérjük megrendeléseiket a maga idejében tegyék meg, mert fölösleges példányokat nem nyomtatunk.

A „MAGYAR POLGÁR“ szerkesztősége.

(303) 26/9 (3—12)

ANDRES EDUARD

gomb és paszomány-cikkek gyára
Bécsben, Neubau, Siebensterngasse, 21.

ajánlja a jelen időnyre a kereskedő uraknak, férfi és nő-szabóknak, a legújabb párisi minták szerint saját gyárában készült

legújabb divat-gombjait

urak és hölgyek számára.

Paszomány-cikkek u. m. Crepin-ek, Grelor-ok, rojtok, bojtok, szegélyzetek, szalagosukrok, csatlok, hátszalagok, derékszorítók és kész csipke-övök paszomány-munkából, divat-gallon-ok, zsinorok gyapjú és selyemből, szegő-szalagok és ruha zsinorok.

Megrendelések postai-utánvétel vagy pénzküldés mellett azonnal teljesítenek. Árjegyzékek kívánságra ingyen.

Ifj. Csiky József

női-pipere és fehérnemű divat cikkek raktára,

(Kolozsárrt, főtér, 7-dik szám br. Szentkereszt-ház.)

Egész tisztelettel tudatom a n. érdemű közönséggel, hogy a párisi világtárlatot meglátogatván, fő czélem volt a női-pipere és fehérnemű divat cikkekben történt haladást tanulmányozni, hogy azokat, a lehetőség ide haza is alkalmazhassam, s egyenes öszveköttetésem által minden időben a legújabb párisi divat-cikkekkel szolgálhassak.

Párisban és Bécsben, személyesen tett bejárásaim közül, különösen ajánlom a következő legújabb divat cikkeit: többféle öszi és téli női-öltönyök, magyar- és franczia kalapok, a legfinomabb fő-diszek és virágok, ingek, miederek, finom kesztyűk és lábbelik, franczia moulok, batiste-clairek, necz- és mousselin-függönyszövetek, tarlatánok és blondok, himzések, legújabb mintájú kézelők és gallérok, s több apró cziikeket.

Valamint eddig, ugy ezután is fő törekvésem lesz jutányos és pontos szolgálat által a nagyérdemű közönség becses pártfogását és bizalmát kiérdemelni.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan igazittatnak.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében kapható:

MARKOVITS IVÁN,

Magyar gyorsíráslan.

Gabelsberger elvei szerint, a magántanulásra alkalmazva.

5-dik javított kiadás. Ára 1 frt 10 kr.

KASSAY A.

A telekkönyvi rendszer ismertetése,

mintákkal, ügyvédek, bírák, közsegijegyzők, előjárók és felek részére.

Ára 80 kr.

KASSAY A. A szolgabírák és megyei esküdtek hatásköre és teendői. 1 ft 60 kr.

— A közsegielőjárók hatásköre és teendői, törvénykezési és közigazgatási tekintetben, irománypéldákkal. 1 ft 40 kr.

Fénykép-Albumok

papir, vászon és bőrkötésben 80 krtól 10 frtig.

Kárpitpapir (Tapetten) minták

nagy mennyiségben több mint 600 különböző színben és rajzban kaphatók választás végett kisebb s nagyobb szobák bekárpitozására. Raktárt nem lehetvén ily nagy terjedelmű cikkből tartani, a gyárral kötött szerződésment fogva minden megrendelés az itt levő minták szerint, az eredeti nyomtatott árjegyzékben foglalt gyári árak biztosítása mellett, a leggyorsabban eszközölhető.

Befőttes és más üvegekre a drága Lantorna helyett a tartósabb, czélszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb

pergament papir

jött használathá.

Kapható kisebb és nagyobb darabokban 8, 10 krért.

Kolozsárrt STEIN JÁNOS papirkereskedésében.

Egy falat kenyér története. Levelek az ember életéről. Mindkét nembeli növendékek számára Macé J. nyomán dolgozta Szász Domokos. Ára füzve 1 frt.

Növendékek lapja 1865 april-december. Szépirodalmi és ismeretterjesztő közlöny, ifjuság számára. Szerkesztette Réthi Lajos. Füze 3 frt. Csinos kemény kötésben 4 frt.

ELADÓ ZONGORA.

Értekezhetni iránta belközéputeza 458-dik szám alatt.

TANULÓK!

N.-Szebenben egy uri családnál szállást és egész élelmezést tanálhatnak: Kispiazz 404 ház szám első emelet, a katolikus templom átellenébe, szeglet-ház.

Eladó 1866-beli BOROK

Magyar-Bükksőn, az 1-ső szám alatti udvarban.

Ugyanott eladók fejős- és meddő-bivalok.

(318) (2—3)

Kolozsvár közelében Magyar-Nádson, egy kényelmes lakosztályu udvarház, gazdasági épületekkel ellátva, s utánna tartozó földek és kaszáló rétekkel, kézalatt — kedvező feltételek mellett — örökön eladó. Értekezhetni Kolozsárrt külsőközéputeza 7-ik számú ház.

KOVÁTS MIHÁLY, m. k. árvák gondnoka.

(286) 26/9 (4—12)

A 29-ik kiadásban megjelent kötetközű kitaláló műnek eredeti kiadása:

Der persönliche Schutz,

Laurentius-tól, orvosi tanácsadó némi betegségekben, nevezetesen erőtlenségi állapotokban. Vastag kötet 232 oldalal és 60 bonczitani képpel. Borítékban lepecsételve. Ára 1 tallér 10 ezüstgaras = 2 frt 24 kr., minden nevezetes könyvkereskedésben folytonosan kapható.

Pesten Hartleben és társánál.

Óvatik ezen könyvnek különféle nyilvánosan hirdett — állítólag mesés számu kiadásban megjelent — moeskos kivonatától. Az eredeti kiadást Laurentius-tól kell kérni, s arra figyelni, hogy az a mellékelt bélyeggel legyen lepecsételve. Akkor megvásárlás nem fordulhat elő.